

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено сутність та особливості ризиків управління інноваційно-інвестиційними процесами в сучасних умовах. Обґрунтовано роль ризик-менеджменту як ключового інструменту підвищення ефективності управлінських рішень в умовах невизначеності економічного середовища на основі SEE-управління.

Ключові слова: *ризик; управління ризиками; інноваційно-інвестиційні процеси; ризик-менеджмент; SEE-управління.*

RISK MANAGEMENT OF INNOVATION AND INVESTMENT PROCESSES IN THE MODERN CONDITIONS

Abstract

The essence and features of the risks of managing innovation and investment processes in modern conditions are investigated. The role of risk management as a key tool for increasing the efficiency of management decisions in conditions of uncertainty of the economic environment based on SEE-management is substantiated.

Key words: *risks; risk management; innovation and investment processes; risk management; SEE-management.*

Вступ

Сучасний етап соціально-економічного розвитку України характеризується високим рівнем невизначеності, що обумовлює зростання ризиків у процесі управління інноваційно-інвестиційною діяльністю промислових підприємств. Воєнні дії, макроекономічна нестабільність, інфляційні процеси та обмеженість інвестиційних ресурсів суттєво ускладнюють процес прийняття управлінських рішень, тому актуалізуються питання управління ризиками інноваційно-інвестиційних процесів. Ключовими завданнями стають ідентифікація, оцінювання та мінімізація ризиків, що супроводжують прийняття управлінських рішень у сфері інноваційно-інвестиційного менеджменту.

Результати дослідження

Дослідженням природи ризиків, факторів, які призводять до їх виникнення, певних підходів до управління ними присвячено наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених кінця XX – початку XXI ст. На сьогоднішній день потребують додаткового вивчення основні загрози, виклики та можливості, котрі стоять перед вітчизняною економікою в контексті нестабільності зовнішнього і внутрішнього середовищ.

Теоретично-прикладні аспекти управління ризиками, що супроводжують функціонування промислових підприємств, досліджувалися багатьма науковцями і практиками, серед яких зарубіжні автори Б. Барклі [1], Р. Дембо [2], а також вітчизняні Н. Буреннікова [3], С. Вітленський [4], К. Семенова, К. Тарасова [5] та інші.

Результати нашого дослідження доводять, що потребує оновлення науково-методичний підхід до оцінювання ризиків інноваційно-інвестиційних процесів промислових підприємств із урахуванням особливостей функціонування цих підприємств в умовах повоєнного розвитку з метою мінімізації ризиків. Отримані нами концепти щодо вдосконалювання управління інноваційно-інвестиційних процесів

базуються на блочно-ієрархічному підході до побудови механізму такого управління, що виражається в декомпозиції складових методів, інструментів і моделей оцінки, аналізу, оптимізації та компенсації ризиків. Зазначене сприятиме прийняттю оптимальних управлінських рішень з нівелюванням наслідків настання подій, що робить ризики певною мірою керованими.

Пропонуємо науково-методичний підхід до оптимізації ризиків на промислових підприємствах, який зводиться до вибору найкращих стратегій управління цими ризиками при встановлених обмеженнях за часом. В основу даного підходу покладено модель лінійного динамічного програмування, що дозволяє визначити оптимальну комбінацію прийнятних стратегій управління ризиками (відмова, зниження, передача, прийняття або часткова реалізація), сукупна очікувана корисність яких від впровадження є максимальною.

Модель організаційного забезпечення управління ризиками на промислових підприємствах має регламентувати розподіл відповідальності та повноважень між суб'єктами управління цими ризиками, методи їх комунікації та взаємодії в повному циклі керування ризиками: від ідентифікації загроз до контролю результативності впроваджених заходів з компенсації негативного впливу ризиків. При цьому виокремлюємо такі групи ризиків в управлінні інноваційно-інвестиційними процесами, як макроекономічні, інституційні, фінансові, інноваційні, воєнно-політичні та соціальні.

Аналіз сучасних підходів до управління ризиками у інноваційно-інвестиційній сфері дозволив визначитися з обмеженнями щодо цих ризиків в названій вище сфері, виокремивши їх в самостійну групу і запропонувати певні напрямки вдосконалення системи управління ризиками на промислових підприємствах, серед яких диверсифікація інвестиційних ресурсів, стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств на засадах SEE-управління тощо. При цьому SEE-управлінням за [3] називатимемо засіб підвищення дієвості процесу функціонування промислових підприємств як складних систем на основі складових результативності з використанням SEE-аналізу.

Доцільність використання інтегрованого ризик-орієнтованого підходу до управління інноваційно-інвестиційними процесами з урахуванням специфіки нестабільного економічного середовища, на нашу думку, зумовлена необхідністю створення гнучкої системи прийняття рішень, яка дозволяє мінімізувати потенційні втрати та максимізувати ефективність використання ресурсів в умовах високої невизначеності.

Практичні рекомендації для органів державної влади та суб'єктів господарювання щодо мінімізації ризиків і підвищення ефективності реалізації інноваційно-інвестиційних проєктів в Україні полягають в мінімізації ризиків та підвищенні ефективності інноваційно-інвестиційних проєктів в Україні. Для цього рекомендується впровадження інтегрованих систем управління ризиками, що поєднують державну підтримку з сучасними методами їх оцінювання на рівні бізнесу.

Висновки

Управління ризиками інноваційно-інвестиційних процесів в сучасних умовах потребують комплексного підходу. Впровадження сучасних методів ризик-менеджменту та SEE-управління результативністю цих процесів сприятимуть активізації зазначених процесів та забезпеченню сталого розвитку економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Burkley V. Project Risk Management. NY: McGraw-Hill, 2004. 229 p.
2. Dembo R., Freeman A. The rules of risk. 2004. 527 p.
3. Буреннікова Н. В., Гордійчук А. П. Оновлені підходи до ризик-менеджменту в контексті моделювання результативності функціонування підприємств на засадах SEE-управління. *Бізнес Інформ*. № 1. 2024 С. 354–362. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-1-354-362>.
4. Вітленський В. В., Великоіваненко Г. І. Ризикологія в економіці і підприємництві. Київ: КНЕУ, 2004. 480 с.
5. Семенова К. Д., Тарасова К. І. Ризики діяльності промислових підприємств: інтегральне оцінювання: монографія. Одеса: Гуляєва В.М., 2017. 234 с.

Ткачук Тетяна Василівна – провідний фахівець, асистент кафедри економіки підприємства і виробничого менеджменту Вінницького національного технічного університету. Вінниця, Україна, e-mail: frater19902@gmail.com

Tkachuk Tatyana V. – leading specialist, assistant professor of the Department of Enterprise Economics and Production Management, Vinnytsia National Technical University. Vinnytsia, Ukraine, e-mail: frater19902@gmail.com